

Lluçanès

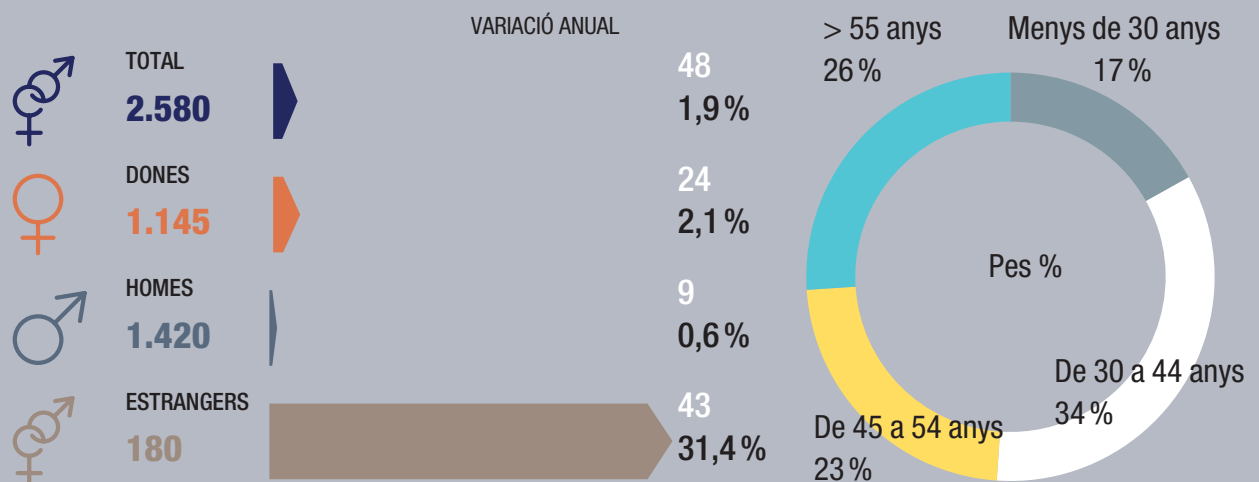

Resum executiu

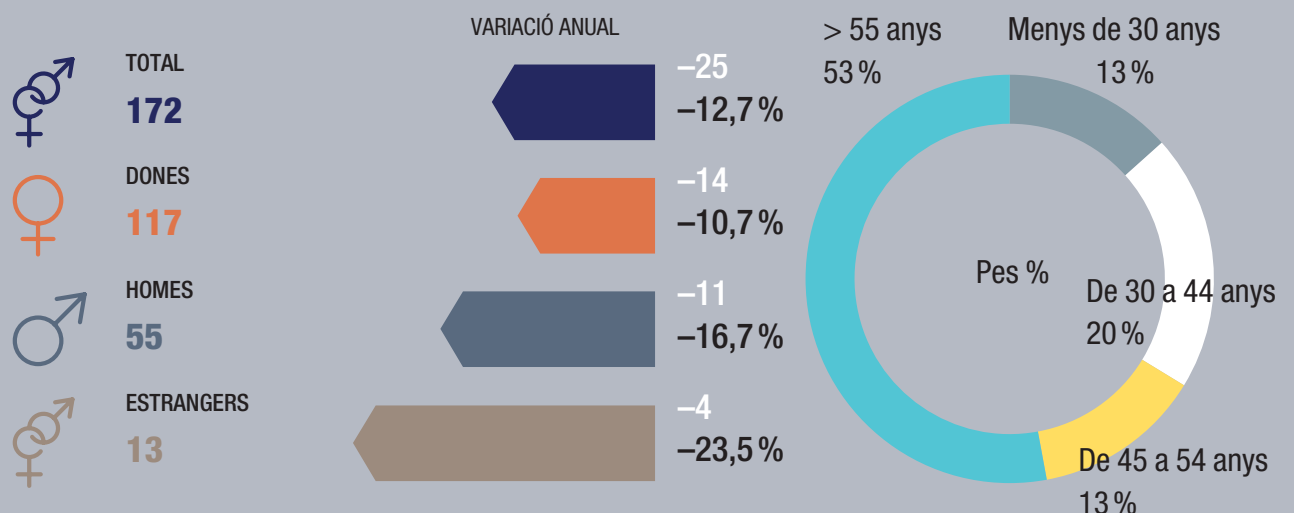
La nova comarca del Lluçanès presenta un comportament positiu generalitzat en els indicadors socioeconòmics analitzats l'any 2022, amb àmbits on repunta positivament sobre la resta de comarques, com és el cas de l'atur. Cal tenir en compte que és la comarca més petita en termes d'activitat econòmica i ocupació, i que qualsevol variació dels indicadors té una major incidència que en altres comarques amb més activitat. El nombre d'aturats registrats ha caigut intensament, el $-12,7\%$ ($-4,3\%$ provincial), amb una caiguda destacada entre les persones amb nacionalitat estrangera ($-23,5\%$) i entre el grup d'edat de joves menors de 30 anys ($-20,7\%$). La taxa d'atur de la comarca és comparativament molt reduïda, del $6,3\%$, tres punts per sota de la taxa provincial ($9,3\%$).

L'ocupació registrada resident augmenta a un ritme inferior al del conjunt de la demarcació, l' $1,9\%$ ($2,6\%$ a la província). És el mateix ritme de creixement que es dona en els llocs de treball localitzats, que resulta inferior al del conjunt de la demarcació ($3,0\%$). Destaca l'increment en activitats de les indústries de productes alimentaris, una activitat amb un pes important a la comarca. Els llocs de treball concentren el seu augment en el treball assalariat ($5,6\%$), ja que el treball autònom cau significativament en el mateix període ($-4,5\%$). El reduït teixit empresarial registra un lleuger increment ($0,5\%$).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

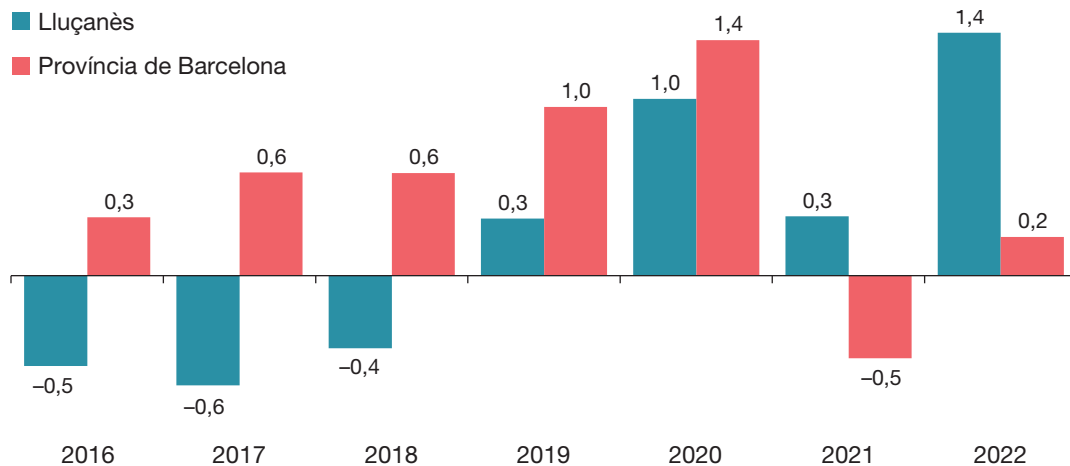
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Lluçanès, creada el 3 de maig de 2023, té una superfície de 226,6 km², la segona comarca barcelonina més petita després del Barcelonès i representa el 2,9 % de la superfície de la demarcació. Està formada per vuit municipis amb una superfície mitjana de 28,3 km². Prats de Lluçanès n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

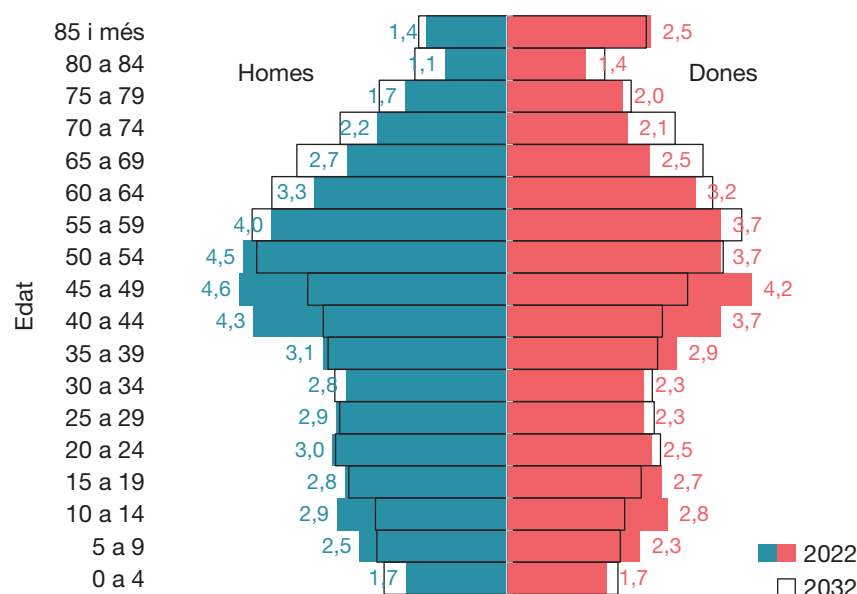

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

La comarca del Lluçanès ha experimentat un creixement continuat els darrers quatre anys (vegeu el gràfic 1) i l'any 2022 compta amb 5.586 habitants, un 1,4 % més que l'any 2021, molt per sobre del creixement registrat al conjunt de la província (0,2 %). Per grans grups d'edat, la població jove menor de 16 anys no varia respecte a l'any anterior (0,0%), en canvi, la població de 16 a 64 anys augmenta de forma destacable (1,2 %). La població major de 64 anys es manté a l'alça (1,7 %). La població amb nacionalitat espanyola s'incrementa l'1,0 %, mentre que l'estrangera ho fa a major ritme, el 3,0 %, especialment la població amb nacionalitat nigeriana (600,0 %) i colombiana (22,6 %). En aquest darrer any es guanya població a set dels vuit municipis, i on més ho fa és a Oristà (26), Olost (16), Alpens i Sant Martí d'Albars (12 ambdós). Només Prats de Lluçanès perd població (-7).

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Lluçanès 2022-2032 (en percentatge)

El conjunt de municipis que formen la nova comarca porten quatre anys de creixement de població ininterromput i ho fa de forma destacada aquest darrer any, amb l'avantatge que no perd població jove.

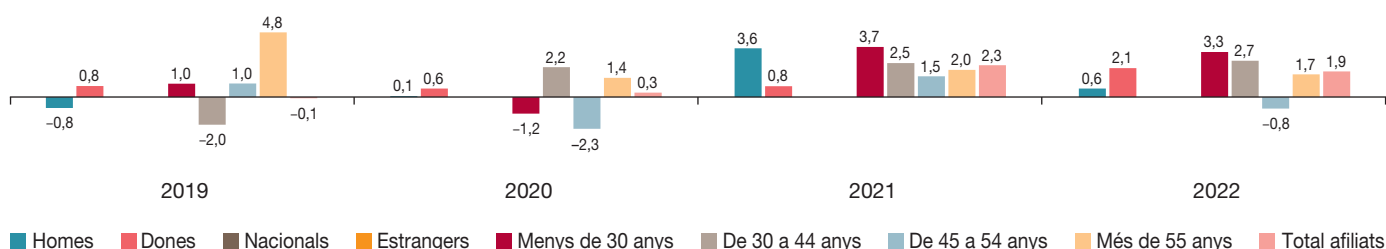
Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El Lluçanès té una evolució positiva de l'ocupació resident, recolzada en l'increment de població ocupada més jove.

La font de dades del VAB, l'Anuari econòmic comarcal de BBVA, encara no incorpora les dades referents a la comarca del Lluçanès l'any 2022. L'ocupació registrada de la població resident (vegeu gràfic 3) ha augmentat l'1,9 % aquest darrer any, un ritme inferior al conjunt de la província (2,6 %) i quatre dècimes inferior a l'augment registrat l'any 2021 a la comarca. Per grups d'edat, gairebé tots presenten una evolució positiva, i hi destaca l'increment d'ocupats entre el grup més jove, el de menys de 30 anys (3,3 %), seguit del grup de 30 a 45 anys (2,7 %). També augmenta l'ocupació entre les persones de 55 anys i més (1,7 %). Només el grup de 45 a 54 anys experimenta un lleuger descens (-0,8 %). En finalitzar l'any 2022 s'hi localitzen 2.580 persones ocupades.

Gràfic 3

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Lluçanès (en percentatge)

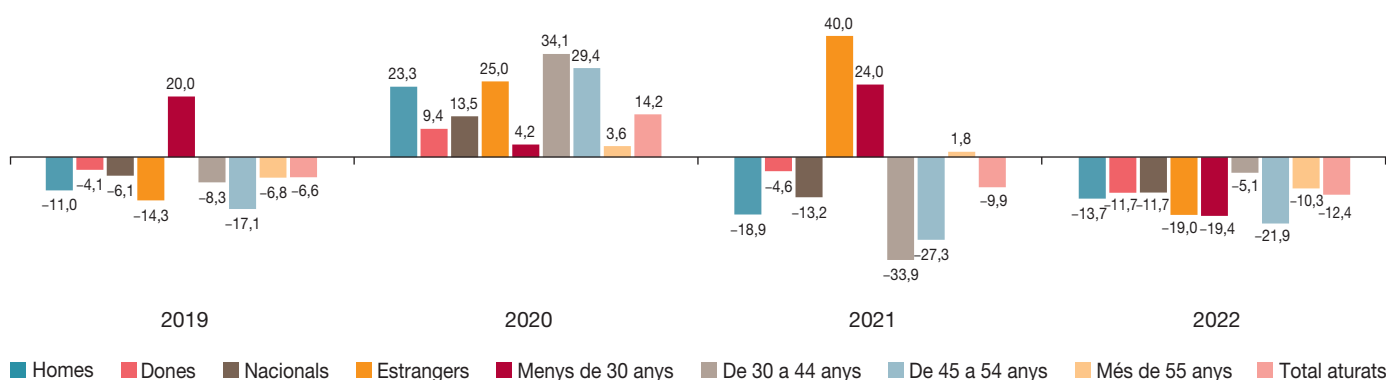

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

En aquest període, l'aturat registrat (vegeu el gràfic 4) s'ha reduït significativament l'any 2022. L'any tanca amb 172 persones aturades, 25 menys que un any abans, que suposa una caiguda del -12,7 %, molt més intensa que al conjunt de la variació provincial (-4,3 %). La taxa d'atur també es redueix i se situa en el 6,3 %, a tres punts percentuals de la taxa provincial (9,3 %).

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Lluçanès (en percentatge)

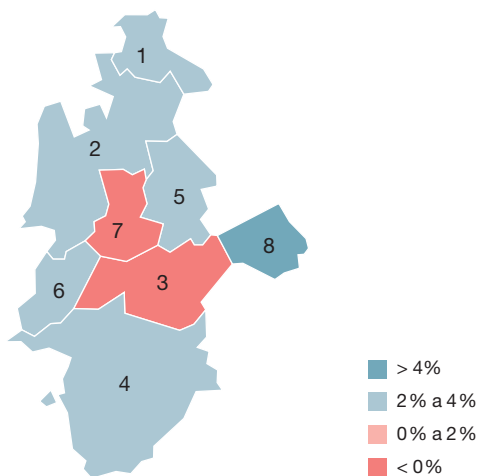

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Per sexe, l'atur entre els homes descendeix el $-16,7\%$, una reducció més intensa que la que es produeix entre les dones ($-10,7\%$). En el cas de l'atur segons nacionalitat, entre la població nacional es redueix el $-11,7\%$, mentre que entre la població estrangera la davallada és molt més marcada, del $-23,5\%$. Segons els grups d'edat analitzats, la caiguda ha estat generalitzada en tots els grups i és entre els joves menors de 30 anys on aquesta ha estat més marcada ($-20,7\%$), mentre que el grup següent, el de 30 a 44 anys, és el que experimenta una reducció més moderada ($-7,9\%$). Per sectors d'activitat econòmica, l'atur baixa en tots els sectors excepte en la construcció i on més s'ha reduït és en el sector industrial (-15), seguit dels serveis (-10).

Mapa 1

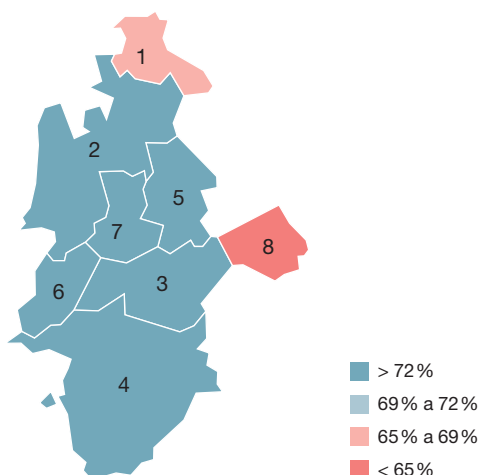
Variació de la població ocupada registrada.
Lluçanès, 2022 (en percentatge)

La incidència de l'atur al Lluçanès és reduïda comparativament amb el conjunt de la demarcació i les comarques que en formen part, amb una taxa d'atur del $6,3\%$.

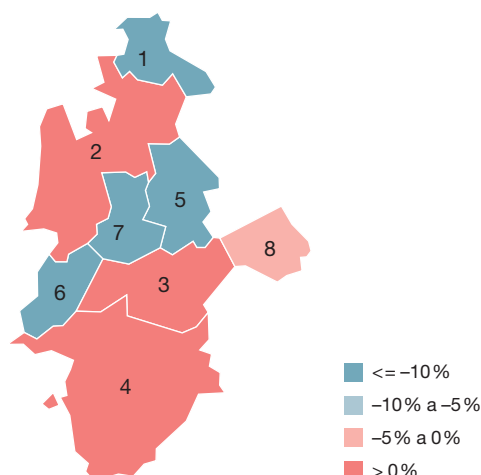
Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Lluçanès, 2022 (en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Lluçanès, 2022 (en percentatge)

Sobre el nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) a la comarca, en acabar l'any 2022 s'hi comptabilitzen 1.855 llocs de treball, 35 més que un any abans, que suposa un augment de l'1,9 %, per sota del ritme de creixement del conjunt de la província (3,0 %). El creixement dels llocs de treball ve impulsat per l'important increment dels llocs de treball assalariats (5,6 %), ja que el treball autònom pateix un retrocés destacable en aquest darrer any (-4,5 %).

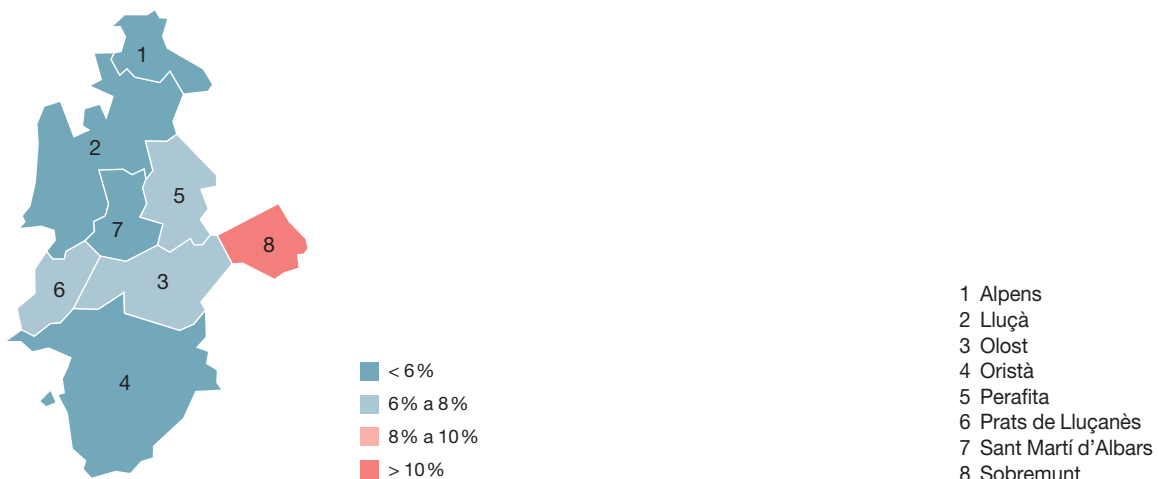
La variació interanual dels llocs de treball (vegeu el mapa 5) ha resultat positiva en quatre dels vuit municipis de la comarca i l'increment ha estat destacat a Oristà (4,2 %), Olost (5,2 %) i Alpens (10,0 %). En termes absoluts, el major increment s'ha donat a Olost (30). Pel contrari, dos municipis perden llocs de treball, concretament Sant Martí d'Albars (-3,4 %) i Sobremunt (-14,3 %).

Pel que fa al **nombre d'empreses** (comptes de cotització), ha registrat una variació interanual positiva mínima en termes absoluts, del 0,5 % (1), però, en termes relatius, està per damunt del sensible increment del conjunt de la província (0,1 %). En acabar l'any 2022 s'hi localitzen 202 empreses. Per subsectors, no hi ha hagut guanys ni pèrdues remarcables a la comarca, les variacions han estat d'un establiment més o un establiment menys en tretze subsectors.

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, l'estructura empresarial del Lluçanès la conformen 124 empreses que ocupen un total de 765 persones i que van generar al llarg de l'exercici 2021 un volum de negoci de 161,1 milions d'euros. Setze empreses que facturen un total de 7,5 milions d'euros són del sector primari, trenta-una empreses que facturen un total de 63,6 milions d'euros són del sector secundari, vint-i-quatre empreses que facturen un total de 24,7 milions d'euros són del sector de la construcció i cinquanta-tres empreses que facturen un total de 65,3 milions d'euros són del sector serveis.

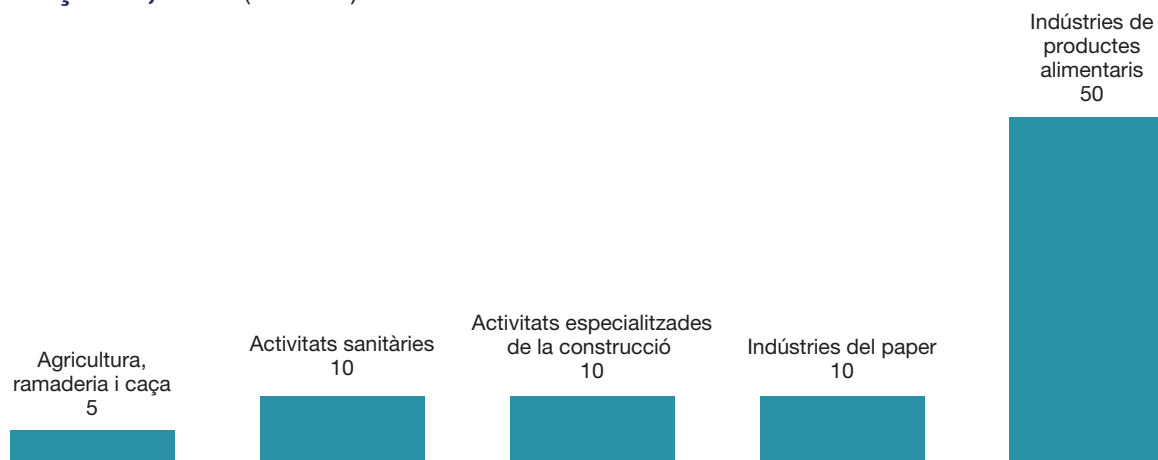
El nombre de persones ocupades residents creix en 6 dels 8 municipis, la mateixa quantitat que presenta una taxa d'ocupació superior al 70 %. L'atur baixa en 4 municipis i gairebé tots tenen una taxa d'atur reduïda, amb l'excepció d'un que té una taxa superior al 12 %.

Mapa 4
Taxa d'atur registrat.
Lluçanès, 2022
(en percentatge)

Gràfic 5

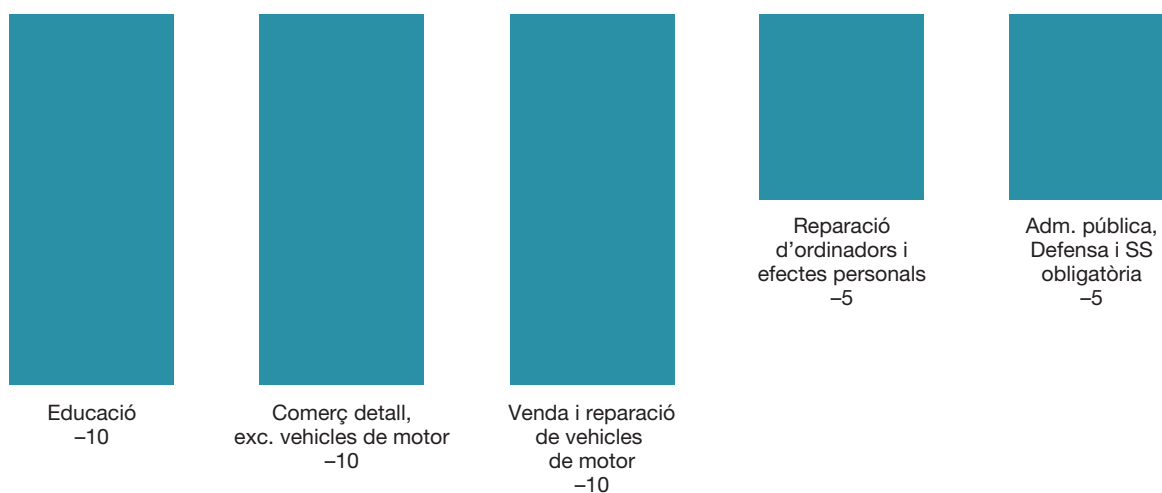
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Lluçanès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 6

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Lluçanès, 2022 (absoluts)

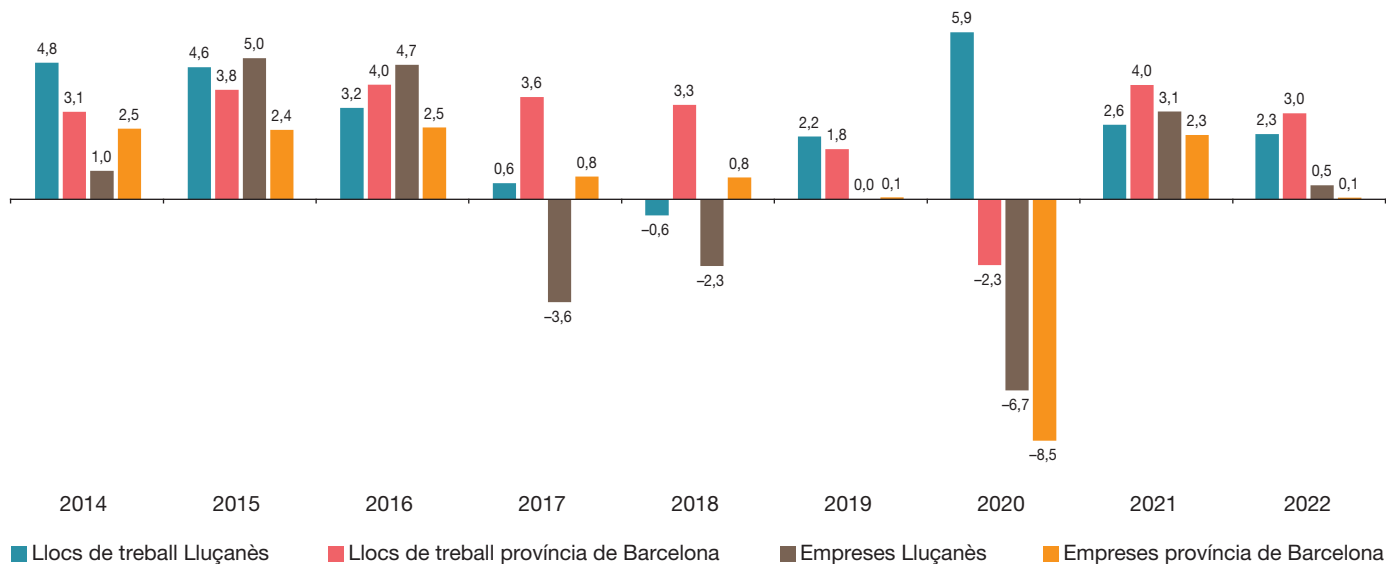
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Disset subsectors econòmics incrementen el nombre de llocs de treball l'any 2022 i destaquen les activitats sanitàries, les activitats especialitzades de la construcció i les indústries del paper (10 llocs més totes tres), i sobretot les indústries de productes alimentaris (50). Per contra, la venda i reparació de vehicles de motor, el comerç al detall i l'educació perden llocs de treball en el mateix període (10 cadascun).

Gràfic 7

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

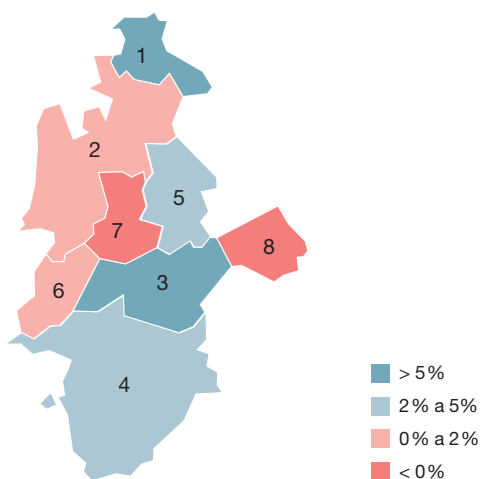

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Lluçanès, 2022 (en percentatge)

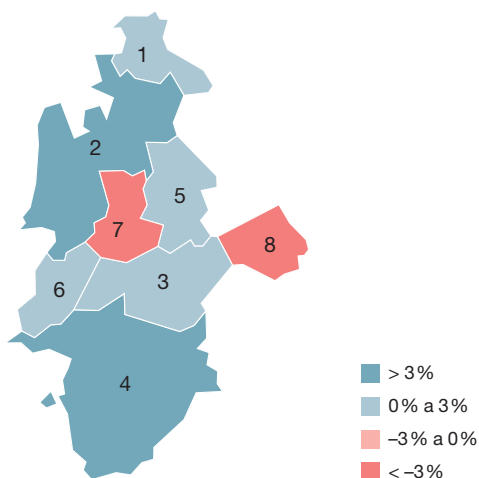
Els llocs de treball han crescut l'1,9% el darrer any, gràcies al treball assalariat (5,6%), ja que el treball autònom davalla (-4,5%). El nombre d'empreses s'incrementa el 0,5%.

El nombre de **prestacions per desocupació** se situa en 155 a final de l'any 2022, que són 10 menys que un any abans. És l'única comarca de la demarcació en què baixa el nombre de prestacions en aquest període. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada és molt elevada, arriba al 93,4%, molt per sobre de la del conjunt de la província (69,0%). El major nombre de prestacions i la reducció de l'aturat registrat ha fet que la taxa de cobertura s'elevi 5,6 punts respecte al mateix període de l'any 2021.

En relació als **contractes laborals** registrats al llarg de l'any 2022, el seu nombre s'ha situat en 909, que són 113 contractes menys que l'any 2021 (-11,1 %), evolució contrària a la del conjunt de la província (4,5 %). La davallada ha estat extensiva a tots els grans sectors econòmics. La contractació indefinida ha crescut el 96,9 % i la contractació temporal ha caigut el -48,1 %, explicat pels canvis introduïts per la darrera reforma laboral.

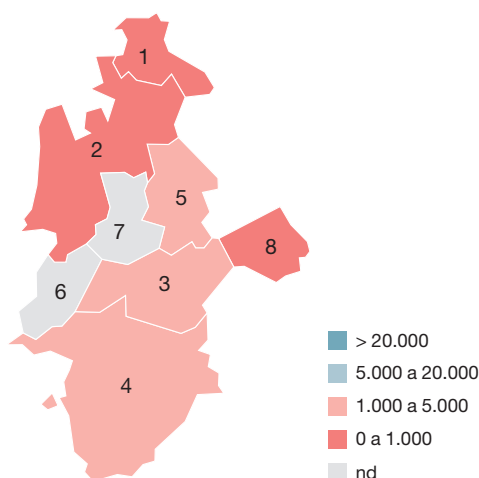
Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Lluçanès, 2022 (en percentatge)

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Lluçanès, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

3 municipis de la comarca presenten una empresa més que l'any passat, concretament Olost, Oristà i Lluçà. Alhora, Sant Martí d'Albars i Sobremunt perden una empresa cadascun.

Els indicadors d'**evolució turística** del Lluçanès presenten una oferta d'allotjament bastant estabilitzada. Només als establiments hotelers i als establiments de turisme rural s'han perdut places, en relació amb el 2021, amb 9 places menys d'establiments hotelers i 13 places menys de turisme rural, on s'han perdut 13 places respecte al 2021. Analitzant les dades d'abans de la pandèmia, l'any 2022 té 22 places més d'HUT respecte al 2019, i 28 places menys en turisme rural. Pel que fa a la demanda turística, no ha estat possible l'anàlisi en no disposar de dades per a aquests municipis ni per al conjunt de la comarca.

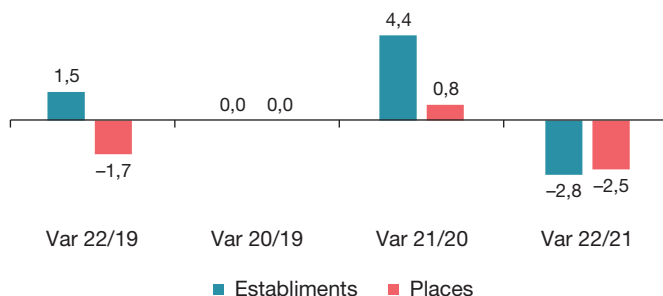
En relació amb la taxa turística (IETT) recaptada pels municipis del Lluçanès, el darrer any ha estat de 8.593 euros, un 160 % més que el 2021, i un 167 % més que el 2019.

Pel que fa al **comerç**, l'any 2021 hi havia un total de 91 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 6.825 m². Això suposa un augment respecte a l'any 2019 d'un 7,1 % en el nombre d'establiments i d'un 18,3 % de la superfície de venda. La densitat

Gràfic 8

Taxes de variació de l'oferta turística*

(en percentatge)

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

L'oferta de places en establiments d'allotjament turístic als municipis del Lluçanès arriba gairebé a les 850 en el conjunt de totes les tipologies analitzades.

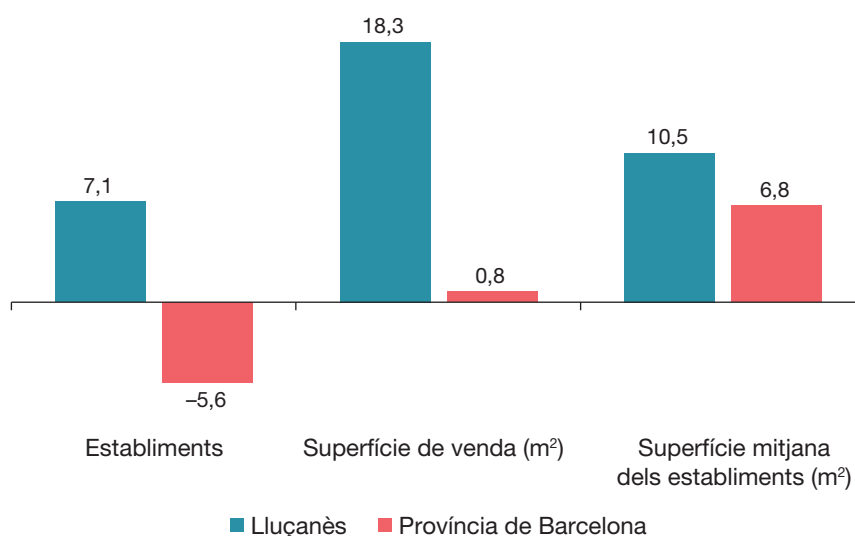
L'oferta d'establiments comercials i superfície de venda és la més limitada entre totes les comarques barcelonines, però la seva evolució és positiva respecte a l'any 2019.

comercial resultant és de 114 establiments per cada 1.000 habitants, 40 punts menys que l'any 2019, i 1.239 m² per cada 1.000 habitants, un 16,7 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 75 m², 7 m² més que el 2019.

La darrera Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019 no recull informació sobre la comarca del Lluçanès, que s'ha configurat amb posterioritat a la realització de l'enquesta.

Gràfic 9

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

El Quall, formatgeria col·lectiva del Lluçanès. Emprenedoria, capacitació, economia local

Xavier Barniol, Consorci del Lluçanès

D'on venim?

La comarca del Lluçanès està situada en un altiplà al centre de Catalunya, entre els cursos mitjans dels rius Llobregat i Ter. Amb una extensió aproximada d'uns 400 km² i prop de 8.000 habitants, les activitats agràries suposen un 11 % dins l'economia del Lluçanès, molt per sobre de la mitjana de l'agricultura de Catalunya que no arriba al 2 %.

El Lluçanès té capacitat i demanda per atraure nova població amb un interès d'establir-se en un territori rural. Segons indiquen les dades del padró continu, la variació percentual de la població del conjunt del Lluçanès manté índexs negatius, indicant una davallada de població del 8,5 % des de l'any 1998 al 2019.

Tanmateix, en el període 2019–2020, la variació percentual de la població pren índexs positius, indicant una lleugera tendència a l'augment de població, principalment accentuada en l'últim any 2020. Es detecta, per tant, un fre a la davallada contínua de població que pateix el territori i s'apunta una tendència a la millora, amb captació de nova població interessada a establir-se al territori, fugint de les grans metròpolis per anar a entorns més rurals a la recerca d'una major qualitat de vida. Es tracta de poder crear un projecte de vida en un territori amb unes activitats econòmiques i un desenvolupament local compromès amb el territori i amb el paisatge.

L'any 2021, des del Consorci del Lluçanès, i gràcies al suport de la Diputació de Barcelona i ARCA (Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya), es va crear El Quall, la formatgeria col·lectiva i obrador comunitari del Lluçanès. El projecte està emmarcat en tres dels objectius del pla director i el full de ruta de desenvolupament econòmic del Lluçanès 2019–2022:

- Lluçanès, territori de destí: per visitar i conèixer, per gaudir la natura i quedar-s'hi a viure.
- Un territori emprenedor que vetlla pel seu teixit productiu i ofereix oportunitats per a la implantació de noves empreses.
- Un model de gestió basat en el treball en xarxa, la cohesió i la cooperació.

El projecte neix com a necessitat de donar cabuda a la part pràctica del curs d'expert en elaboració de formatges artesans, que per la seva durada i especialització, després de vuit edicions, s'ha convertit en un referent a Catalunya, amb uns índexs d'ocupació i autoocupació molt elevats (de les persones formades al llarg dels cursos, un 48,8 % han treballat en el sector, un 30,23 % hi estan treballant i un 11,62 % han creat una formatgeria pròpia).

La formatgeria col·lectiva neix com un model innovador d'espai compartit en un sector estratègic. No es tracta només d'un espai formatiu sinó que esdevé un viver d'empreses i treball cooperatiu amb empreses ja existents. Tot emmarcat en el rol d'una administració local que no només posa a disposició l'equipament, sinó que acompanya en tots els processos de l'emprenedor i teixeix aliances. És, per tant, una simbiosi entre capacitació, emprenedoria, desenvolupament local i intercanvi, i coneixement.

On passem? El Quall

És un espai de 150 m² ubicat dins una antiga nau del sector tèxtil al municipi d'Alpens. L'Ajuntament d'Alpens va adquirir l'espai i l'ha condicionat per tal d'acollir diferents projectes, un dels quals és el Quall. Les instal·lacions estan equipades per a poder fer tot tipus de transformació de la llet, a excepció feta de gelats i mantegues. Es tracta d'un obrador compartit, un recurs en augment arreu del territori. El Quall, però, és únic en les seves característiques ja que no existeix cap obrador compartit del sector lacti.

L'obrador respon a un triple objectiu. D'una banda, esdevenir un espai que pugui acollir formacions especialitzades del sector per a la seva capacitació i professionalització. De l'altra, un espai per a la incubació de projectes de transformació de productes lactis. Les persones usuàries que tenen l'objectiu d'aprendre i emprendre en el sector lacti, poden disposar de les instal·lacions perquè puguin testejar i fer les primeres elaboracions en l'obrador compartit abans de fer una inversió en el nou projecte. En tercer lloc, pretén ser un espai que permeti la innovació i la investigació, i així poder esdevenir un lloc de referència per als diferents agents del sector que propiciï l'enxarxament i les sinergies entre tots ells.

On anem?

Amb un any i mig de funcionament, el Quall ha esdevingut un espai de referència per al sector. A part del gran nombre de formacions que s'han realitzat, actualment acull tres projectes empresarials que alhora col·laboren amb altres iniciatives empresarials locals.

El Quall s'ha de consolidar com a espai de coneixement, intercanvi i dinamització econòmica. Ara cal que esdevingui un projecte inspirador i eficaç, per ser transferible arreu del territori. No ha de ser un espai tancat, sinó que ha de ser model i referent. La urgència és professionalitzar la gestió diària i alhora que pugui servir per a la resta d'obradors compartits, per avançar en projectes d'impacte en un entorn rural com el Lluçanès. Estem avançant en diferents línies de treball que creiem imprescindibles: assessorament extern específic perquè els projectes siguin viables, digitalització de tots els processos, tutorització per a la millora de tots els processos productius, avançar en l'energia verda i responsable.

El Quall, per tant, no només té un impacte directe al Lluçanès, sinó que esdevé un espai pioner en l'àmbit català, i suposa una gran oportunitat tant per a empreses com per a persones que vulguin iniciar-se en el sector lacti.